

CSI – nyomdai helyszínelők

BÁNFI SZILVIA – PAVERCSIK ILONA – PERGER PÉTER – V. ECSEDY JUDIT:
A RÉGI MAGYARORSZÁGI NYOMDÁK BETŰI ÉS DÍSZEI XVII. SZÁZAD.
2. KÖTET: KELET-MAGYARORSZÁGI ÉS ERDÉLYI NYOMDÁK, LŐCSE, KASSA.
BUDAPEST, BALASSI–OSZK, 2014. (HUNGARIA TYPOGRAPHICA 2.)

Simon Melinda

A gyorsan elpukkanó blikkfangok és a köldök-néző résztanulmányok özönében egy igen ritka, tartós értékű kézikönyvre szeretném felhívni az olvasók figyelmét.

A *Hungaria typographica* című sorozat egy merész álom neve, amelyet viszont nem egy álmodozó, hanem egy józan és kitartó szakember tart kézben. A vállalkozás kitűzött célja az, hogy teljes egészében feltérképezze a magyarországi nyomdák betűkészleteit és illusztrációs anyagát. Nagyon magasra helyezett lécz ez – még olyan, európai viszonylatban aránylag kis forrásanyag esetében is, mint a magyar. A megvalósítás azonban nem veszett

el a tervezgetés kódében, hanem néhány éves szakaszokban, rendezetten halad előre. 2004-ben megjelent az 1473–1600 közötti periódus¹, 2010-ben az 1700-ig terjedő időszak első része², 2014-ben pedig a jelen dupla kötet, s ezzel teljessé váltak a 17. századra vonatkozó ismereteink is.

A korábbi, egyszemélyes kötetektől eltérően ezúttal már az Országos Széchényi Könyvtár négy kutatója vett részt a – még így is nagy erőfeszítést igénylő – munkában. Terjedelmi okokból két részre kellett bontani az anyagot: az egyik kötetbe a tanulmányok és a katalógus, a másikba az illusztrációk kerültek.

1 V. Ecsedy Judit: *A régi magyarországi nyomdák betűi és díszei 1473–1600*. Budapest, Balassi–OSZK, 2004. (Hungaria typographica 1.)

2 V. Ecsedy Judit: *A régi magyarországi nyomdák betűi és díszei XVII. század. I. kötet: Nyugat- és észak-magyarországi nyomdák*. Budapest, Balassi–OSZK, 2010. (Hungaria typographica 2.)

Szerkezetileg természetesen a sorozat eddigi beosztását követték most is. V. Ecsedy Judit bevezető írása részletesen elemzi a korszak és a földrajzi terület jellegzetességeit, a főúri vagy egyházi fenntartású műhelyek, illetve polgári vállalkozások kiadványainak palettáját, és ahol lehet, a képek rajzolóit és metszőit is felderíti. Látványos, ahogyan többször is egymás mellé helyezve mutatja be egy-egy fametszet kül- vagy belföldi ikonográfiai előképét.

Ezután a négy szerző résztanulmányai mutatják be a kötetben tárgyalt tizenkilenc nyomda történetét. Tömören összefoglalják az illető műhelyre vonatkozó ismeretanyagot, számos helyen korrigálva és kiegészítve a korábbi szakirodalmat. Innen ismerhetjük meg legjobban a nyomda tipográfiai és grafikai „arcképét” is, mindig annak a szakembernek a tollából, aki az adott cég összes kiadványát kézbe vette a munka során. A katalógust szintén az eddigiekben már megszokott precizitás jellemzi – különös tekintettel az időben korábbi használat, illetve a felserelések utóéletének jelzésére.

Az illusztrációs kötet 1215 oldalából mérhető fel talán a legjobban a feldolgozott nyersanyag mennyisége. Nyomdák szerint haladva, azon belül tipizálva és időrendben követik egymást a betűtípusok és a sokféle díszítőanyag. A gyűjtemény készítői nem rangsorol-

nak, és nem válogatnak, hanem kivétel nélkül mindent regisztrálnak és adatolnak. Többek között ötszáznál több betűtípus, hétszáz fölötti illusztráció és ezren túli iniciálé vált pontosan azonosíthatóvá. (A mérethűen közölt képek minőségéért a Balassi Kiadó munkatársait is elismerés illeti.)

Mintha egy teljes bűnügyi laboratóriumot kaptunk volna kézhez, minden lehetséges eszközzel felszerelve a rejtélyes (hamis nyomdahe-lyű, datálatlan vagy töredékes) nyomtatványok azonosítására!

A nyomdászattörténet és művészettörténet mezsgyéjén mozgó impozáns adattár talán legérdekesebb, leghasznosabb eredménye a nyomdák külföldi kapcsolatainak (vagyis lehetséges beszerzési forrásaiknak) a feltérképezése, illetve az egyes betű- és cífrakészletek magyarországi elterjedésének, vándorlásainak kimutatása. Ezek teszik lehetővé a gyors, szinte lakmuspapíros elemzést és azonosítást a „laboratórium” eszközeit használók számára.

Ám a kötet nem csak hasznos adattár, de szép képeskönyv is. Az egyes bibliai sorozatok, szentek ábrázolásai, városképek, emblémák, főúri címerek valóságos csalogatóknak adnak a vallástörténet, az ikonográfia, a heraldika kutatóinak kezébe is.

Őszinte tisztelettel kitartást kívánunk a munkához, és várjuk a következőket!

MEGÚJULT A FEDRIGONI WHITE STARS MINTAKÖNYV!

A Fedrigoni cég választékából a fehér és krémszínű papírokat mutatja be ez a kompakt kollekció. Legyen szó ofszet- vagy műnyomó papírokról (Arcoset, Symbol Freelif, Splendorgel) vagy ezek volumenizált változatairól (Arcoprint Edizio-

ni, Symbol Tatami), reciklált papírokról (Freelif, Woodstock) vagy kreatív papírokról (Acquerello, Tintoretto) – ezeket mind együtt találja meg ebben a praktikus válogatásban.

Kemény- vagy puhatáblás könyvekhez jól kiegészíti a White Stars kollekciót kötészeti anyagokkal a Book&Box család, az Imitlin papír különlegessége a felületén található ujjenyomat-álló réteg.

Látogassa meg standunkat a Budapesti Nemzetközi Könyvfesztiválon (Millenáris, 2015. április 23–26. B25 stand), ahol megtekintheti megújult kollekcióinkat.

www.fedrigoni.hu

